

NAŠA VOLJA

GLASILO JUGOSLOVENSKE MLADINE

LETO I.

Ljubljana, dne 7. novembra 1935.

ŠTEV. 2.

Politični pregled

Naj začnemo kar doma. Kraljevska vlada je predložila Narodni skupščini, ki se v kratkem sestane k zasedanju, celo vrsto zakonov in konvencij. Predvsem naj tu omenimo konvencije, ki medsebojno urejajo odnose med posameznimi državami Male antante. V političnih krogih nestrpnost pričakujejo osnutkov tistih zakonov, ki naj uredijo notranje-politične razmere. Vlada je nadalje izdala uredbo, ki regulira promet in trgovinske odnose z Italijo, proti kateri se začne 18. t. m. izvajati sankcije.

Sosednja Grčija se je v nedeljo 3. t. m. odločila za spremembo državne oblike. S plebiscitom so se Grki izrekli za monarhijo. Začasno opravlja vse posle general Kondilis, ki je bil poprej eden prvih republikancev, ki pa je, kot je sam izjavil, izprevidel, da pomeni republika razkroj države. Sprememba državne oblike bo imela vpliv tudi na grško zunanjo politiko. Do čim so bili republikanci nasprotniki balkanskega pakta, so se monarhistični voditelji že ponovno odločno izrekli za sodelovanje z balkanskimi državami.

Tudi v sosednji Bolgariji se gode hudi notranji pretresljaji, ki pa še niso privedli do kakšnega končnega rezultata. Pred nekaj tedni so poskušali posamezniki izvesti revolucijo, vendar pa je bila zarota predčasno odkrita in velika množica ljudi se bo morala v kratkem zagovarjati pred sodiščem. Med zarotniki, ki jih je vodil oficir Damjan Vlčev, so se nahajale zelo ugledne osebnosti bolgarskega javnega življenja, civilne in vojaške. Zarota je napravila vtis, da vladajo v Bolgariji še v obojestranskih odnosih.

Najslabše se prav gotovo godi Madžarom. Oni nimajo niti v domovini razčiščenih pojmov, kaj šele v zunanji politiki. Pred Društvom narodov so se sicer izjavili za italijansko politiko, vendar pa se zdi, da se že nekoliko kesajo, kajti zna se zgoditi, da bo Društvo narodov razširilo svoj sklep o sankcijah tudi na Madžarsko.

Zelo se hudujejo Italijani na Angleže. Prirejajo protiangelske demonstracije. Nič kaj v račun jim ne gre, da so se Angleži tako odločno zavzeli za izvajanje sankcij. Naj oveseljivih vesteh je angleška vlada s posebnimi notami obvestila nekatere evropske države o tem, da bi želela njihove luke kot vojna oporišča, za uspešno izvajanje blokade, če bo to potrebno. Zdi se, da duh Društva narodov vendarle še živi...

Ena iz Sovjetske Rusije

Pred 10 leti so se pojavili na ljubljanskih ulicah vozički, v katerih so se kuhale pristne kranjske klobase in hrenovke, vse sveže in toplo. Ponočnjaki so se kaj radi ustavljali pri teh vozičkih in hrustali sveže kuhane klobasice. Vse je šlo mirno svojo pot in sedaj bi se čudili, če bi tega ne bilo. A povsod ni tako. Pred nekaj tedni so n. pr. z mnogo hrupa po domačih in tujih listih razglasili Rusi, da se v Moskvi dobi po ulicah in celo tudi po kolodvorih in restavracijah sveže kuhane, tople klobase. Izvestija pišejo, da je to velikanska pridobitev.

Za boljše je mogoče re...

Naš program

Mladi ste in neizkušeni, kaj pa veste o življenju? Tako nas sprašujejo naši starejši tovariši, ki so že dorasli, tako nas včasih iskreno, včasih zbadljivo zavračajo predstavniki starejše generacije, češ: »Molčite mladiči, saj nosite še sledove materinega mleka okoli svojih ust!«

Iz srca bi želeli, da ne bi vedeli prav ničesar o onem življenju, ki besni in divja okoli nas. Žal, ne moremo imeti zaprtih svojih oči in ušes, žal, čutimo na svojih lastnih telesih in v svojih lastnih sredi vse ono, kar pritiska k tlom človeštvo v teh strahotnih dneh najtežje in najbolj brezupne borbe, ki jo je človeštvo kdajkoli vodilo za svoj bedni obstoj. Smo pač produkt svoje dobe in vsega onega kulturnega, socialnega in gospodarskega ozračja, v katerem životari vsa naša okolica in v katerem se moramo razvijati tudi mi sami.

Od zore do mraka, od mraka do zore nas oklepa to ozračje, kateremu je zaslužena vsa naša okolica in čegar plen smo vsled tega tudi mi, sicer mladi in neizkušeni, pa vendar že gledajoči in vsled tega dojemljivi za zunanje vplive in utiske. In ker gledamo, ker so naše oči odprte, vidimo, kako se zajeda to megleno, zadušljivo dima polno ozračje v duše in nazore vse naše okolice, kako težko in demoralizujoče upliva na misli in dejanja one starejše generacije, ki stoji sredi vrtinca današnjih obupnih razmer, hoče ven iz tega vrtinca, pa ne more!

Ali hočemo biti tudi mi že sedaj enaki tej starejši generaciji? Ali hočemo tudi že mi žrtvovati vso svojo naivno in mladostno neizkušeno, neugnanost in neučakanost, pa tudi ves svoj mladostni optimizem na žrtveno razkrajajoče borbe za bedni obstoj? Ali hočemo biti tudi že mi zagrenjeni in obupani stari, čeprav so naša leta še mlada, čeprav je v nas še polno prekipevalnih sil, ki se hočejo izživljati v dobro naroda in države? Ubijmo optimizem v svojih dušah, pa smo ubili svojo mladost in ves svoj neugnan pollet! Ali bomo potem še lahko predstavniki doraščajoče generacije, ali bomo potem še mogli nastopati kot zdravi, prekipevalni sokovi pomladanske narave?

Ne! In ker se tega zavedamo, je naša volja, da naj bo to naše glasilo, ki je vzniklo iz nas samih in naj izraža le to, kar je v nas samih, izraz našega optimizma, izraz naše odločnosti, da se hočemo vsaj takrat, kadar smo med seboj — in v tem svojem glasilu smo mi mladi vendar enkrat sami med seboj — otresti prav vseh vplivov zunanjih težkoč in tegob in biti mladi.

Bodimo ponosni na svojo mladost, ker ravno v teh težkih časih vemo in čutimo, kaj znači ta naša mladost. Dobo pripravljajta za bodoče poklice — tako bo rekla zagrenjena starejša generacija. Prav! Toda poleg tega in predvsem naj znači mladost dobo solca in brezskrbnosti, dobo smeha in zadovoljnosti. Nam se hoče solca in veselja, solca in veselja sta nam potrebna, če teh dveh neobhodno potrebnih pridevkov zlate mladosti ne bomo imeli, potem nismo in ne bomo več mladi, potem smo stari že danes.

Mi pa hočemo biti mladi danes in hočemo to tudi ostati čimdalje, in sicer ravno zato, ker vemo, da čakajo tudi nas vse one skrbi in težkoče, ki izmoggavajo danes starejšo generacijo in pa, ker vemo, da bomo morali ustopiti prej ali slej tudi mi v vso ono umazanijo, katere je

tako polno današnje življenje. Čim več optimizma, čim več neugnanosti in zanosa bomo kot doto svojih mladih let prinesli s seboj v dobo svoje odraslosti, tem lažja nam bo borba, tem lažje bomo vršili svojo misijo.

Mi, mladi tovariši mladega svojega Vladarja, imamo še prav posebej dolžnost, da se ohranimo mlade in polne optimizma, saj bomo mi ona generacija, ki bo obdajala mladega Vladarja, ko mu bo že čez par let položena na glavo težka jugoslovenska krona in ko bo moral kličo sveji mladosti nastopiti tako divno, toda tudi tako odgovorno dedščino Svojega Vzvišenega Očca, Mučenika jugoslovenske misli. Njemu veljajo vse naše misli. Njemu hočemo in moramo storiti obdajo mladine, ki mu bo vedno in povsod na razpolago in iz katere bo lahko črpal svoje najboljše sodelavce, zlasti pa vse one, ki se bodo morali tudi še v bodoče žrtvovati za resnično uedinjenje našega naroda. To je naša misija. Ker se te misije zavedamo, hočemo v mladih letih nakopičiti v svojih mladih sredi one rezerve optimizma in mladostne neugnanosti, iz katerih bomo črpali sile za premaganje vseh onih težkoč, s katerimi bomo imeli dovolj posla, ko bomo dorasli.

To je naš program, to je naša volja.

Doslej neznana skrb

Gotovi avstrijski krogi so si doslej na vse mogoče načine prizadevali, da bi napravili našim Korošcem čim več neprijetnosti. Sedaj pa, ko teče avstrijskim gospodom voda v grlo, so postali preko noči velikanski prijatelji Korošcev. Posebno je to prišlo do izraza ob priliki 15letnice plebiscita. Poglejmo samo, kaj vse so povedali našim koroškimi bratom.

Sušnik (Schuschnigg), šef avstrijske vlade, je napisal v »Kärntner Tagblatt« med drugim tudi naslednje: ... »Delitev Koroške bi po narodopisnih vidikih ne bila mogoča, ker bi tega ne dovoljevala posebnost naselitve. Vpoštevati je treba tudi, da sta nemški in slovenski narod postala ne samo gospodarsko, marveč tudi čustveno po domovinskem čutu in domovinski ljubezni nekaka celota... Iz glasovanja dne 10. oktobra ne izvajamo za nas pravice, da bi zmanjšali drugorodnim rojakom v deželi njihove pravice in jih zatirali ali raznarodovali...«

Kot je znano, je bil Sušnikov oče trden slovenski kmet.

Tudi Starhemberg je postal nekam milostljiv. Ob priliki proslave gori omenjenega jubileja je govoril v zelo vznešenih besedah. Naj posamezno iz njegovega govora neke značilne malenkosti: »Slovenski manjšini je zagotovljena posebna zaščita in skrb. Ne samo od deželne, marveč tudi od zvezne vlade... Avstrija priznava kulturne in politične pravice drugorodnih manjšin. Toda Avstrija hoče živeti in bo živela in se branila pred vsakim sovražnikom.«

Zd se nam močno, da so najhujši sovražniki Avstrije prav ti gospodje, ki imajo večino svojih pristašev v Italiji.

Upamo, da ni preleč čas, ko koroški Slovenci ne bodo več odvisni od milosti, oziroma milostljivih obljub avstrijske gosposke.

Z NAŠIH ZAVODOV

Kočevje

V zadnjem času je bilo pri nas nekaj dogodkov, ki so našli odmeva tudi med dijaki. Predvsem naj tu omenimo sramoten slučaj v Mozlju, kjer so se pokazale strasti zagriženih Kočevjarjev v polni luči. Z našega zavoda je bil odstranjen vsled tega incidenta neki četrtošolec.

Imeli smo občni zbor Ferijalnega saveza, ki je prav zanimivo potekel. Odbor, ki je izvoljen, jamči, da se bo delo Ferijalnega saveza vršilo v redu.

Pretečen mesec je tudi Omladina Narodne obrambe imela svoj občni zbor, ki ga je vodil brat Cvar Josip. Občni zbor je zelo lepo uspel, potekel v redu in pokazal, da so v Omladini NO v Kočevju zbrani najbolj zavedni in borbeni elementi.

Ljubljana, klasična gimnazija

Na zadnjem občnem zboru je bila izvoljena nova uprava Ferijalnega saveza, ki je že prezevala svoje posle. S to upravo pa dijaki nismo zadovoljni, ne s predsednikom, ne z drugimi člani. Bojimo se, da je naša skrb glede dobrega poslovanja FS na našem zavodu upravičena.

Novo mesto

16. oktobra t. l. se je vršil občni zbor podmladka Jadranske straže na našem zavodu. Ze sama udeležba in potem potek zbora sta dokaz, kako močno je med nami usidrana ideja Jadranske straže. Tej ideji je v pretekli poslovni dobi posvetil odbor veliko dela, za kar je prejel od članstva soglasno pohvalo. Pri precej burnih volitvah je bila sprejeta lista osmošolcev. Pred odborom in tovariši odborniki Jare Samo, Ziški Smiljan, Tinta Ivica, Šefman Lovro, Pungrečar, Zilih, M. Hočevnar, Jakše in Hočevnar bodo sedaj vodili delo organizacije. Članstvo je prepričano, da bo ta odbor kos svoji nalogi, da vzgoji kader zavednih Jadranašev. Podpirajmo ga pri tem delu!

„Prosveta“

„Prosveta“ je bila po znanem razpustu Saveza jugoslovenskih srednješolskih združenj leta 1934. na zavodu prepovedana in razpuščena. Likvidacijski odbor je pred tednom končal svoje delo z začudenjem krala in z izročitvijo inventarja gimnazijskemu ravnatelju.

Takoj po tej razpustitvi se je sestavil iz bivših članov »Prosvete« pripravljalni odbor za novo organizacijo, kajti občutili smo pomanjkanje stanovske organizacije, ki smo jo z razpustom »Prosvete« izgubili. Odbor je vložil v odobritev pravila »Dijaške prosvete«, ki naj v združevanju knjiznice in čitalnice, s predavanjem in javnimi ter internimi prireditvami pospešuje nacionalni, umstveni in moralni razvoj svojih članov. Do sedaj še nimamo odobritve in na vprašanje bivših članov, zakaj »spimo«, jim s tem objasnjujemo.

Za prvenstvo razredov in posameznikov se vrše letos prvič na našem zavodu lahkoatletske tekme. Tekmujejo vsi višji razredi razen osmega. Prehodno darilo, spominsko plaketo, bo prejel vsakoletni zmagovalec — razred. Tekmovanje se vrši pod nadzorstvom g. prof. M. Dobovška.

Celje

Celjani so zaspani! Čujem večkrat govoriti, če se peljem kam ven in nanese pogovor na naše celjske, posebno pa gimnazijske razmere. Da temu ni tako, hočem pokazati s kratkim orisom dela najdelavnejše organizacije na celjski gimnaziji, D. J. S. »Sloge«.

Društvo, ki je letos stopilo v 16. leto svojega obstoja, združuje v sebi dobro tretjino dijakov, ki so jugoslovensko usmerjeni. Iz raznih poročil, ki so bila podana na občnem zboru v začetku meseca oktobra, je razvidno, da je znašal denarni promet v pretekli poslovni dobi okoli 17.000 dinarjev, da vsebuje knjižnica 1800 knjig in da

je bilo izposojenih iz arhiva 1267 različnih revij. Dramatska sekcija je naštudirala in zelo uspešno uprizorila Averečenkovo komedijo »Igra s smrtno«; od ostalih sekcij pa je najdelavnejša šahovska, ki je organizirala 2 turnirja in 2 simultanki, ki so pokazali, da imamo v svojih vrstah tudi dobre šahiste.

Članstvo se shaja v lokalu S. O. »Sloge« v Narodnem domu, ki ga pa upravlja naša družina. V njem je članom na razpolago 13 jugoslovenskih časopisov in 4 šahi, lokal sam pa je oskrbljen z mizami in stolji ter je pozimi tudi kurjen. Največjo pažnjo pa polaga odbor na redne sestanke, ki se vršijo vsako soboto ali četrtek popoldne. Na teh sestankih se člani medsebojno spoznavajo, debatirajo in črpajo iz njih novih moči in idej. V tekoči poslovni dobi smo imeli tri sestanke in sicer je na prvem predaval učitelj g. Roš o temi »Zakaj je koroški plebiscit tako izpadel«, na drugem g. Luznik o »Povstaniški vojni«, na tretjem pa tov. Blaško o temi »Simon Jenko, pevec Sorškega polja«. Na vseh treh sestankih so bile primerne deklamacije in recitacije, na zadnjem pa nam je tov. Lešnik zaigral na harmoniki slovenske napeve. V četrto soboto, naslednjo soboto pa bo v meščanski šoli skioptično predavanje, ki nas bo povedlo peš na Plitvice in na naš Jadran. Dramatska sekcija pridno vadi Medvedovo tragedijo »Za pravdo in srečo«, ki jo bomo uprizorili sredi decembra.

Splošno lahko rečem, da je zanimanje za društveno delovanje med celjskimi nacionalnimi dijaštvom veliko, manjkala pa nam je doslej vez z ostalimi gimnazijami. Zato smo Celjani z veseljem pozdravili rojstvo »Naše volje«, ki bo ta nedostatek odpravila in združila jugoslovensko orijentirano slovensko mladino v močan obroč, na katerem si bo marsikdo polomil zobe!

Celjan.

TOVARIŠI!

Dopisujte »Našo voljo«, pošiljajte poročila s svojih zavodov!

DELAVSKI OBZORNIK

IZ ŽIVLJENJA RUDARSKE MLADINE

Ni rožnato življenje današnje mladine sploh, toda otroci malega človeka imajo pretrpeti še posebno mnogo in imajo prebroditi mnogoštevilne težave, dokler posamezni srečniki med njimi ne dosežejo skromne službe. Med najbolj pomilovanja vredne pa brezdvomno spadamo mi, rudarska mladina, iz tistih rudarskih okolišev, kjer se dela in je samo 3 do 4 dni v tednu.

Življenje v revni rudarski koloniji poteka že kot otroku v znamenju omejitve najpotrebnejšega. Še celo sonca in zraka primanjkuje, pa obleke in dovoljne prehrane.

Toda v šoli se uči mladina o življenju. Pred oči otroka stopajo delavnice, trgovine, polja. Povsod življenje in delo. Z veseljem se uči mladina, saj bo pozneje vse to, česar se uči, rabila. Po uov. šeni šol pa bridko razočaranje. Ni mojstra, ni trgovine itd., ki bi v mladino v obrt ali trgovino. — Mladina ostane do 18. leta v breme staršem in brezdelna. Z 18. letom pa prične tekma, kdo bo dobil kako delo. Koliko delaželnih se spomni lepih beril iz čitank osnovne šole in jih nehote primerja z življenjem. Kako malo je stvarnosti v teh berilih! Pridnost, poštenost, znanje in druge, v šoli toliko hvaljene čednosti, so naenkrat brez vrednosti. Vredna je le politična usmerjenost staršev, protekcija in razpoloženje »gospoda«.

Poznejša leta nam potečejo v brezposelnosti. Kaj pomeni za mladega človeka, hrepenečega po delu in prvemu zaslužku, brezposelnost, je težko opisati. Bilo bi tudi brez pomena opisovati, ker starejši rod tega ne bi mogel razumeti, mlajši pa je to večinoma itak sam poskusil. Če se posamezniku posreči dobiti skromno delo s še skromnejšim zaslužkom, gre to gotovo na rovaš starejšega v službi izžerpanega delavca, ki je vržen v pokoj s pokojnino, nedostojno človeka. Tudi s tem skromnim zaslužkom ni mogoče živeti brez pomanjkanja, saj mnogokdo ne zasluži niti za hrano, a kje so druge potrebe 20. veka.

Pri vsem tem pa mladina v naših rudarskih okoliših še ne klone. Vidite nas poleti v hribih in naravi, kako jemljemo iz nahrbtnikov zelo

zelo skromno popotnico in skušamo nadomestiti nedovoljno hrano s planinskim zrakom. Vidite nas na športnih in drugih igriščih ter v telovadnicah. Vidite nas še vedno vedrega čela, kajti v nas je mladost in vera v boljšo bodočnost. Verujemo, da bo stari rod tistih vodečih mož, ki so nam v zadnjih 17 letih dali mesto gospodarske ureditve naše mlade države, le strankarske boje in brezplodne razprave o narodnosti, da bo ta rod odmril in da bo prišel nov, ki bo razumel naše hofenje, ki bo obračunal s stvarimi izživelimi sistemi. Ta novi rod bo moral opustiti tista »najvažnejša vprašanja« starega rodu, ker drugače ne bo mogel več živeti. Vedro gledamo v bodočnost, kajti ta je naša in ta bo naša, kot si jo bomo sami ustvarili.

Našim tovarišem iz srednjih šol pa mi rudarska mladina kliče: Bratje, ki boste v doglednem času sprejeli važne funkcije v državnem aparatu, ne pozabite, da Vaši tovariši delavci potrebujejo predvsem kruha, prav nič pa ne potrebujejo veličenih razprav o raznih plemenskih in strankarskih, pa še drugih za nas brezpomembnih vprašanjih, ki sejejo samo razdor med naše vrste. Pridite že sedaj med nas, da boste spoznali naše življenje in naše potrebe. Ko boste to spoznali, Vam ne bo težko urediti marsikatero vprašanje, ki je danes žal še nerešeno, ker merodajni življenja izven svojega visokega kroga sploh ne poznajo! Pridite med nas in nas spoznajte, da se boste spomnili nas trpinov takrat, ko boste obočali o socialni zakonodaji in o pravični razdelitvi dobrin med vse državljane naše, nam svete Jugoslavije! Omladince-rudar.

KULTURNI OBZORNIK

35 let delavnosti književnika Emerika Čecha

Dne 5. novembra praznuje 65letnico svojega življenja urednik nekdanje »Slovenske biblioteke«, književnik Emerik Čech, ki je pričel svoje slavistično delovanje z izdajo »Poljsko-českega slovarja« leta 1900. Rodil se je v Dvoru Kralovem, v Chrudimu je maturiral, pravo je absolviral na Dunaju. V svoji literarni delavnosti je napisal 11 samostojnih del, preko 50 zvezkov prevodov in raznih književnih razprav. »Izbrana dela Boleslava Prusa«, »Poljska komparativna čitanka«, »Čari bajk«, »Slovenske bajke«, to so njegova najboljša dela. Prevajal je Čirikova, Arcibaševa, Dančenka, Sergeja Censkega, Jakovljeviča, Finžgarja, Strašimirova itd. Redigiral je 20 zvezkov slovenske biblioteke. 17 jih je tudi sam prevedel. Njegovo najnovejše delo je študija o življenju in delu Puškina.

Antologija svetovne literature

Rumunski pesnik Ion Pilad je predlagal odboru za mednarodno intelektualno sodelovanje pri Društvu narodov, naj bi se prevedla v glavne evropske jezike najmočnejša literarna dela vseh evropskih držav. Tako antologijo naj bi izdalo Društvo narodov, ki bi s tem ojačalo idejo medsebojnega duhovnega sodelovanja. Predlog so s simpatijami sprejeli v krogih Društva narodov.

Lisztovo leto v Modžarski

21. oktobra je bilo pričeto z veliko svečanostjo Lisztovo leto. Liszt je bil, kot je znano, znamenit klavirski virtuoz, ki je napisal celo vrsto najrazličnejših kompozicij. Posebno znana njegova kompozicija so Ogrski plesi.

Izmenjava študentov

Med rumunskimi in sovjetskimi znanstveniki se vrše pogajanja glede izmenjave študentov. Zdi se, da bo šlo večje število rumunskih akademikov v Rusijo, Rusov pa v Rumunijo. Zanima nas, kdo se bo več naučil.

Izdatna pomoč

— Povej po pravici, kdo ti je napravil domačo nalogo?

— Oče.

— Sam?

— Ne, jaz sem mu pomagal.

Kako je dr. Beneš pred dvajsetimi leti bežal iz Avstrije

Gospod Miroslav Šika, sedaj uradnik neke češke tovarne, pripoveduje o sebi in o tem, kako je pomagal dr. Benešu pri begu iz Avstrije.

Rodil sem se 1887. kot otrok čeških staršev v Pr zoru v Bosni. Zaradi močne nacionalne zavesti jugoslovenskih otrok so postajali tudi otroci Čehov že v prvi generaciji Jugosloveni. K temu je zlasti pripomogla močna vzajemna ljubezen češke in jugoslovenske mladine.

In tako sem postal jugoslovenski Čeh ali češki Jugosloven — neko posebejnjeno jugoslovensko češkega bratstva. Oče je bil sreski načelnik in je kmalu umrl. Bil sem takrat še gimnazijalec in se je mati s svojimi šestimi otroki in malo penzijo le s težavo pretolkla skozi življenje. L. 1909. sem prišel kot siromašen študent v Prago, kjer sem se vpisal na pravno fakulteto. Praga me je sprejela v svoje naročje in mi je omogočila borbo za existenco in znanost.

Trgovski potnik

Vdrževal sem se na vse mogoče načine. Končno sem se spoznal s pravim očedom jugoslovenskih dijakov, ki je imel vedno dovolj razumevanja za njihove težave in mi je pomagal kjer je le mogel. To je bil fabrikant Hruba iz Prage, lastnik tovarne žolske opreme. Rodil se je med Jugosloveni in je bil med njimi tudi vzgojen. Od tod izhaja njegova velika ljubezen do jugoslovenske dijaške mladine. Zaposlil me je kot svojega trgovskega potnika in kmalu sem se mogel prepričati, da mi bo ta poklic prinesel največ denarja in časa za učenje.

Priloge za beg

»Mlada Bosna« je v Sarajevu pospešila rešitev avstrijskega problema. Persekucije so nam vedno bolj oteževalo delo, dokler ni končno prišla vojna, ki je dala borbi za naše osvobojenje drugo smer. Meščani in češki uradniki v Pragi so nas skrivali na vse mogoče načine, vendar pa smo morali misliti na beg iz Avstrije. Odločil sem se, da pobegnem in grem v Srbijo kot dobrovoljec. Toda kako? Popreje sem bil kot enoletni prostovoljec superarbitriran in uvrščen med domobrance. Potni listi se niso izdajali brez predhodne odobritve vojnih oblasti. Nekateri jugoslovanski dijaki so pobegnili s pomočjo ponarejenih bolgarskih potnih listov. Toda to je stalo mnogo denarja. Tako je n. pr. pobegnil Franjo Cvijetiša, ki je bil nedavno imenovan za jugoslovenskega poslanika v Santiagu.

Meni je pomagal moj gospodar, tovarnar Hruba. Odločil je, da moram iti kot njegov agent v Švico in druge države, ki niso bile z Avstrijo v vojnem stanju. Po zakoniti poti mi je poskrbel potni list. To je bilo sicer težko, ker pa je imel izvrstne zveze, mu je vendarle uspelo. — Imel sem potni list in lahko sem zapustil Avstrijo.

L. 1915. sem torej odpotoval kot trgovski potnik v Švico. Tedaj sem bil v zvezi s sedaj že pokojnim mr. ph. Boháčem, bivšim predsednikom Praškega velesejma, ki mi je dal svoje in priporočilo poslanca Klofača za ruskega konzula Žikovskega. Sočasno mi je dal tudi priporočilo za dr. Lava Sychravo, sedanjega glavnega urednika lista »Narodni osvobodenci«, ki je bil tedaj tudi že v Švici. Bil sem kot trgovski potnik dobro založen s žolskimi stvarmi. Nosil sem s seboj vzorce zooloških preparatov, ki so mi prinesli srečo. Na meji so o priliki kontrole povzročili tako pozornost, da sem bil spuščen skoro brez pregleda.

Hladen sprejem v Švici

Dr. Sychravo sem našel. Mislim, da je bilo to v Curihu. Legitimiral sem se s priporočilom, vendar mi očitno ni verjel. Gotovo je mislil o meni kaj drugega, kot sem zaslužil. Poslovil sem se in šel po svojih potih. Najprej sem hotel skleniti nekoliko kupčij za firmo Hruba, da se ji

oddolžim, potem pa oditi v Srbijo. Konzula Žikovskega nisem našel, ker je bil že premeščen. Priporočila sem uničil. Ko sem potoval po Švici v trgovskih zadevah, sem stopil v zvezo z mnogimi begunci iz Avstrije. Našel sem študente, znanke iz Prage. Udeleževal sem se v različnih akcijah proti Avstriji. V aprilu 1915. pa sem svoje delo smatral za dogotovljeno in sem začel misliti na odhod v Srbijo.

Končno so mi verjeli

Še enkrat sem koristil zarotnikom. Riskiral sem potovanje v Bregenz z nekim revolucionarnim materijalom. V času potovanja po Švici sem večkrat srečal dr. Sychravo, ki mi je končno zaupal. Ko je zvedel za moj namen mi je predlagal, naj mu dam svoj potni list. Dogovorili smo se, da uredimo stvar v srbskem konzulatu pri konzulu Mikuliću, da ne bi imel neprilik. Niti dr. Sychrava, niti jaz nisva vedela, da se bo dočel minister zunanjih zadev poslužil mojega potnega lista za beg iz Avstrije.

Trgovska oprema za dr. Beneša

Razen tega sem dal dr. Sychravi vso svojo opremo trgovskega potnika in osebne dokumente. Oddal sem mu vzorce, knjige za naročila, cenike, vizitke, legitimacije, spričovala ter mu zdiktiral svoj podrobni curriculum vitae, da ne bi dotični gospod prišel v zadrego, če bi mu na meji trše stopili na prste. Dal sem mu končno tudi knjigo s kopijami naročil, ki sem jih v Švici zaključil. Ena teh knjig je bila polna — dokaz moje trgovske spretnosti — in druga do polovice. Nikoli se nisem razgovarjal z gospo-

dom ministrom, ki mu je bilo sojeno, da se je vseh teh stvari poslužil in ne vem, kako mu je bilo, ko je šel preko meje, vem pa, da jo tem, kar sem pustil dr. Sychravi ne bi mogel biti niti pravi trgovski potnik boljše opremljen. Kmalu so avstrijske oblasti zvedele, da je doktor Beneš pobegnil z mojim potnim listom kot potnik tvrde Hruba v Švico. Posledica tega so bile česte preiskave v tovarni, kjer je policija iskala mojo korespondenco, misleč, da bo tako našla korespondenco dr. Beneša. Mojo pravo trgovsko korespondenco je pregledovala in preiskovala z različnimi kemičnimi sredstvi in dobri g. Hruba je doživel lepo hvaležnost za svojo dobroto. G. Hruba sploh ni imel pojma, kaj se prav za prav dogaja. Končno mu je policijski komisar zaupno povedal, da sem s svojim potnim listom kot trgovski potnik iztihnopol v Švico znanega in Avstriji nevarnega politika. Ko se je policija prepričala, da je g. Hruba nedolžen in da res ni vedel za mojo stvar, ga je pustila v miru. Meni pa je srbski konzulat izstavil propustnico, da sem lahko odpotoval preko Italije in Grčije v Srbijo. Dr. Sychrava mi je gnetno pomagal. Bil je dober človek in če ne bi bilo njega, ne bi bil morda takrat niti odšel na to pot ali pa bi bil kje na poti umrl kot slep potnik. Ponavljam, to je bil slučaj, ki se tako rad poigra z ljudmi in stvarmi in ki je tudi v naši borbi za osvobojenje igral večkrat odločilno vlogo.

Šele po vojni, ki sem jo prebil kot srbski dobrovoljec, sem se vrnil v Prago, kjer sem zvedel, da je dr. Beneš stopil na švicarska tla pod mojim imenom.

Rdeči nageljni

Bolniška soba, vsa dišeča po zdravilih, z oknom v park... Tam v kotu leži na postelji dekle. Zlati lasje, razmršeni in vlažni od potu so ležali na blazini, iz bledega obraza so se odražale oči, modre in globoke, polne nepopisne otožnosti. Hrepeneče so se ozirale tja skozi okno, v oni drugi svet, kjer ni zdravnikov, kjer ni sočnih pogledov sorodnikov in ne postelje med štirimi stenami... Njene oči so obstale na prelestnih popkih marelic, ki so iztegovale svoje, z deviško zardelimi cvetovi obtežene vejice skozi okno, kakor, da prinašajo pozdrave, pozdrave iz spomladi... Globoko je zasopla in zaprla oči. Spomnila se je na one srečne dneve, ki so bili nekoč in ki so bili tako opojno lepi... Takrat, ko je šla z njim roko v roki, po mehki stezi, med vrhami in kostanji. In breze so se jima priklanjale in šepetale o ljubezni, o pomladi... Da, bila je pomlad in nikoli je ne bo več. Zanj ne več! Zopet se je uzrla na cvetje ob oknu. V lice ji je planil val krvi in oči so ji zažarele... Ali res ne bo več pomladi?... Mora biti, mora! Vsa je trepetala, hotela se je pognati kvišku. Toda komaj je dvignila glavo, je začutila, da nima več moči, prav nič več moči. Padla je nazaj med blazine in zaihtela.

— Ne, zame ni več življenja, ne solca in ne ljubezni! Vse, vse je minilo, vse... O Bog, je mislila, usmili se ubogega dekleta, daj mi življenja, življenja... Usmili se! In v molitvi je šlo vse mimo nje, polastila se jo je sladka dremavica brez spanja, brez bolečin. Pred očmi so se ji začeli oblikovati veliki rdeči krogi, ki so se lomili in krivili ter se končno zlili v sliko malega nageljčka, tako lepega n živega, da se je zbudila iz otroposti in ji je začelo srce burno tolči. — Nageljčki rdeči, dajte, da vas objamem, da vas pritisnem na srce, vas, ki prinašate ljubezen in srečo! Nageljčki, nageljčki!... Oh, ko bi mi jih kdo prinesel, tu na omarico, bi jih postavila v kozarec, tako bi omahnili na rob... Ali pa bi si jih dela v lase, ne, nasula bi jih po laseh. Nageljčki, pridite, pridite...

V tem so se tiho odprla vrata in v sobo so stopili njeni starši in brat. Pristopili so k postelji in obstali. Mati ji je položila roko na vroče čelo

in vzdihnila, oče in brat sta pa nemo stala in gledala.

— Grem k zdravniku, vprašat kako je... je dejal oče in odšel s težkimi, negotovimi koraki. Materina roka je zdrsnila s čela na lase in vrat. Ubogi otrok. Ona pa je odprla oči, potem pa se je ozrla proti omarici. Oči so ji zažarele — nageljčki, mati, nageljčki! je dejala in dvignila roko. Vse bo, mamica, vse, zakaj nageljčki so prišli, veš, in on mi jih je prinesel... Vse bo zdravje in ljubezen in tudi za me bo pomlad. Nič več ne bo te postelje, ne bolečin, ne brezupnega hrepenenja... Joj, in tam pri vratih je še en nageljček, kaj ga je zgubil? In tu je še eden, in še eden, in tam... Joj, koliko jih je, mati, koliko!... Vse do vzglavja so, vse po odeji, povsod, povsod! — Po laseh, po glavi, po omarici, po oknu, še po tebi, mati!... Preveč je teh nageljnov, preveč! Silijo mi v usta, v nos!

Grabila je z rokami po zraku, jih vila in brojala. — Zadušili me bodo, zadušili...

Ob postelji je stala mati in solze so ji tekle nevzdržema po blelih licih. Brat pa se je vrgel k postelji in pokrtil sestro s telesom, kakor, da bi jo hotel poklicati znova k življenju...

Velik in lep je bil njen pogreb. Na beli krsti pa je ležal krasen venec rdečih nageljnov.

M.

Za prestol se že pripravajo

Ubogi Oton, pretendent na avstrijski prestol, ki ga ni, je dobil tekmeča v osebi podpredsednika avstrijske vlade, g. Starhemberga. Starhemberg se opira na to, da je njegova rodbina starejša kot habsburška. On sam je dal že tudi izjavo, čisto v vladarskem duhu: »Čutim se odgovornega za usodo Avstrije.«

Med sredstvi, ki služijo narodnemu edinstvu in splošnemu kulturnemu napredku, je šola na prvem mestu

(Aleksander Uedinitelj)

Iz doživljajev Vlaha Bukovca, našega znamenitega slikarja

Letos poteka 80 let, kar se je rodil v sončni Dalmaciji eden največjih jugoslovenskih slikarjev, pokojni Vlaho Bukovac. Njegova osebnost je prav gotovo ena tistih, ki so imele zelo močan vpliv na oblikovanje naše kulture. Slikar svetovnega slovesa, ki se je od rane mladosti boril z velikanskimi težavami — saj se je moral sem preživljati — ki je dosegel po težki življenjski borbi velike uspehe, pa v domovini ni našel pravega smisla za svoje delovanje. V vojnih letih je bil profesor slikarske akademije v Pragi ter je bila njegova edina želja, da bi se po svetovni vojni mogel vrniti v domovino. Želel si je v Beograd, kajti v Zagrebu je doživel med umetniki velika razočaranja.

Svoje življenje je popisal v knjigi »Moj život«, ki sicer literarno mogoče ni na višku, ki pa priča o globoki dušni piščevi. Priporočuje svoje doživljaje od najbolj zgodnje mladosti, pa naprej o svojih težavah, ki jih je imel v Ameriki, in na morju, kjer se je preživljal kot navaden mornar. Po povratku domov se je zopet zatekel v južno Ameriko, od koder je odpotoval v Kalifornijo, kjer se je končno uresničil njegov življenjski cilj, postal je slikar. S tem si je prislužil nekaj denarja in se zopet vrnil v domovino. Iz rodnega Cavtata se je napotil v Pariz, kjer je končno bil sprejet v akademijo lepih umetnosti k slikarju Cabanelu. Toda tudi tu se je moral boriti kljub svojim velikim slikarskim uspehom — saj je bil tedaj že razstavil svoja dela v pariškem Salonu — z velikanskimi gnotnimi težavami. Pričujoči odlomek iz njegovega dela »Moj život« naj priča, kako težko se je preživljal mladi umetnik v Parizu:

Očka Rapp

Po otvoritvi mednarodne razstave (1879.) v Parizu, me je zaprosil moj gospodar »očka« Rapp, naj bi mu vnaprej izplačal stanarino. Bil je prijeten človek, toda le prerad je pogledal v kozarček. Brez potrdila sem mu dal zahtevano vsoto, tembolj, ker me je prepričeval, da mu je to nujno potrebno, ker so mu prišli na obisk neki sorodniki. Ker me je za to vsoto naprosil na stopnicah, mi je obljubil, da dobim potrdilo od njegovega sina, ki skrbi za račune. Zvečer sem hotel od sina dobiti potrdilo, pa ni bilo ne o njem ne o očetu nikakega sledu, ker sta že pijančevala. Šele tretji dan sem ga zalotil, a on ni hotel vedeti o kakem potrdilu ničesar, poslal me je k očetu. Toda stari Rapp je vse zanikal in razvil se je prepil. Prišla je še Rappovka in služkinja, ki sta me napadli in kričali, češ: vsega sta pričakovali od mene, toda take prevare prav gotovo ne.

Te litanije sem poslušal, saj mi ni ostalo drugega. Nisem imel priča, pa mi ne bi bilo nobeno opravičilo nič pomagalo. Psovke, ki so jih name stresali, so bile kakor nož v srce. Ves iz sebe sem odšel od doma v bližnjo kavarno in sem tam nekim gostom pripovedoval vso zgodbo, ki jo je čul tudi natakar, pa mi je dal moder nasvet, češ, da je edino, kar mi preostane, da neopaženo uidem iz hiše. Opolnoči naj zberem svojo beračijo in naj jo spustim skozi okno, kjer bo že on čakal.

Rečeno storjeno. O polnoči sem svojo prtljago pričel spuščati iz petega nadstropja na cestni tlak. Bila je težka in precej sem se mučil, ko sem držal tenko vrstico, s katero sem opravljal svoje delo. Toda kmalu so me pričele roke peči, kajti vrv je bila silno napeta in kljub naporom mi je zdrknila iz dlani. Prtljaga je padla s precejšnje višine na tlak in je povzročila silen ropot. Hudo sem se prestrašil. Od strahu sem komaj videl, kako je sluga pobegnil z mojim kovčkom in vrvjo. Bal sem se, da ne bi moja gospodinja opazila tega tihotapstva. Pa ni. Drugo jutro sem vstal kot običajno in sem zajtrkoval z ostalimi. Ponovno sem jih prepričeval, da sem nedolžen, pa ni ničesar pomagalo. Zato sem jim najavil svoj odhod, a gospa Rapp takoj, da so mi odprta vrata, toda brez denarja ne dobim svojih stvari. Glasno sem se zasmel, vrgel sem ji ključ na

mizo in počasi odšel po stopnicah. Za menoj se je vlila taka ploha psov kot jih nisem še nikoli slišal v svojem življenju.

Šele po dolgem času je prišel v moje stanovanje očka Rapp, ki se mi je na dolgo in široko opravičeval, češ, da me je užalil popolnoma nedolžnega. Moral sem z njim na kosilo in pred vsemi domačimi je svoje besede ponovil. Tako mi je popravil storjeno krivico.

Nov zaslužek

V Parizu je čez dvajset tisoč umetnikov vsake vrste — od najslabših do največjih mojstrov. Razume se, da imajo slabi kaj težko življenje. Ne živijo iz dneva v dan, marveč od kosila do večerje. V tej strašni tekmi se težko kateri mladi človek pošteno preživlja. Od svojih nisem mogel pričakovati nikake pomoči, denar pa, ki sem ga prinesel iz Amerike, je že čisto skopnel.

Napočil je dan, ko sem moral pričeti misliti ali na delo, ali na gladovanje. V teh mislih sem odšel iz ateljeja in hodil po mestu, koder so me pač noge nosile. Strašna mi je bila misel, da čez štirinajst dni ne bom imel več kje stanovati.

Taval sem kot izgubljena ovca. Žalila me je gospoda polnih želodcev, nasmejanih lic, ki sem jo srečeval. Žalili so me srečni v gostilnah, ki so prežvekovali s polnimi ustni. Nekateri so tako napadli krožnike z jedmi, da sem se bal, da ne bodo krožnikov samih pojedli. In tako sem se ves besen zagledal v neki ulici v izložbo, kjer so bile razstavljene relikvije, svete slike in slično. Odločno sem odprl vrata in stopil v trgovino. Sprejel me je jako ugleden gospod in me vprašal, česa želim? Od tega človeka sem se, sam ne vem zakaj, nadejal dobrega. Razložil sem mu svoje težave in izvlekel iz listnice karto od Salona, da se je mogel prepričati, da stoji pred njim res pravi umetnik. Ponudil sem se mu, da mu bom izdelal sliko po neki Materi Božji, ki sem jo videl v izložbi. On mi je odvrnil, da so slabi časi, pa naj mu kar sam postavim ceno. Odgovoril sem mu, da bi se zadovoljil s kakimi sto franki. Kljub temu, da me ni dotlej nikoli videl, mi je sliko lepo zavil in izročil. Zahvalil sem se mu, pa sam ne vem kako, toda on me je vprašal, kako se bom vendar preživel dotlej, ko bom zgotovil sliko. Od razburjenja sem onemel, on me je pa, ne da bi dočakal mojega odgovora, izročil zlat Napoleon in dejal: »To je na račun slike.«

Skoro so me zalile solze od zadovoljstva in odšel sem iz trgovine. V neki gostilnici sem obedoval za 60 santimov in veselo sem se napotil domov.

V treh dneh sem sliko skončal in jo nesel tistemu trgovcu, ki mi je izplačal še nadaljnjih 80 frankov.

Portretist

Denar mi je kmalu pošel, bil sem lačen in nesrečen in v takem stanju sem zašel v neko gostilno, kjer so se hranili večinoma delavci. Gospodar je imel polne roke dela. Brisal je kozarce, stregel je gostom in že sem se hotel vrniti, ko sem videl, da nima časa. Toda on me je že zapazil in me je vprašal česa iščem. Zardel sem kot rak, zajecjal sem nekaj nerazumljivega. Toda hočeš, nočeš, moral sem k njemu in mu razložil, v kakšni težavi sem. Pokazal sem mu tudi karto Salona in sem se mu ponudil, da ga bom naslikal za dvajset frankov. Namesto v denarju, naj mi plača s kosilom, kajti sicer bom moral umreti od lakote. Pogledal me je ostro, malo obmolnil, potem pa rekel: »Za sedaj nimam časa za daljši razgovor, sedite in kosite, pa se bova potem bolj natančno domenila.«

Nisem si pustil tega dvakrat reči. Sedel sem takoj k neki mizi in ko sem se najedel in so odšli iz prostora delavci, se mi je gospodar približal. Takoj sem ga moral pričeti slikati. Šel je kar z menoj, in ko sem ga slikal že kakšno uro, se je opravičil, da mora skočiti za trenotek domov. Ko se je vrnil, je nosil v naročju svojega štiriletnega sinčka, ki mu je sliko pokazal. Fantič je takoj, čim jo je zagledal zaklicel: »Papa, papa!« Gostilničar me je od veselja skoro

objel, proglasil me je za mojstra prvega reda in naročil mi je še portret sina in hčere in še žene. Če mi bo uspelo, mi je obljubil, da bodo prišli na vrsto tudi njegovi prijatelji.

Tako sem se za nekaj časa na novo preživljal in pretelkel skozi težko pariško življenje.

KOLENDAR

1. novembra 1861 je umrl Petar Petrović Njegoš. Bil je največji pesnik jugoslovenske nacije. Prerok našega osvobojenja in ujedinjenja. Bil je pravi apostol jugoslovenske misli — res pravi narodni pesnik. Glavna njegova dela so: Gorski vjenac, Slobodijada in Lijek jarosti turske. Pisana so v sijajnem jeziku, nedosegljivem stilu. Te dni so izšla v Beogradu njegova zbrana dela.

Istega dne 1. 1918. je srbska vojska, ki je gnala premogane zaveznike skozi vso Srbijo proti severu, ponovno zavzela Beograd.

3. novembra 1762 se je rodil Karadjordje.

8. novembra 1817 se je rodil naš pisatelj Davorin Trstenjak.

14. novembra 1918 je bil prvič izvoljen g. Tomaž Masaryk za predsednika Českoslovaške republike. Tomaž Masaryk je najvidnejši predstavnik tiste češke generacije, ki je dala svoje najbolje sile za osvobojenje češkega naroda. Kot filozof je pristaš etičnega in moralnega življenja, ki tvori tudi podlago za vse javno udejstvovanje poedincev. Oster nasprotnik historičnega materijalizma, ki je Marxovo teorijo v svojem delu »Kritika« gladko izpodbil. Po njegovi zaslugi je Českoslovaška država ena najboljših urejenih držav Evrope.

16. novembra 1887 je umrl v Ljubljani Francé Levstik, eden naših najboljših pisateljev, avtor znamenitega Martina Krpana. Francé Levstik pomeni konec jezikovne anarhije v našem slovstvu. Njegove zasluge, ki si jih je priboril kot pisatelj in organizator, so trajne vrednosti. Največ mu pa dolguje Slovenska matica, ki ga je počastila z izdajo njegovih pisem, a dostojen spomenik mu je postavil tudi Jaka Žigon v svojem »Velikem pismu«.

19. novembra 1808 je zagledal luč sveta Janez Bleiweis Trsteniški. Njega se bo spominjala predvsem zgodovina našega političnega življenja.

20. novembra 1830 se je rodil slavist Fran Miklošič, ki je dosegel v svojem delu velikanske uspehe. Miklošič je bil priljubljen predvsem med dunajskimi politikami. Znamenita je tista absurдна meja, ki jo je skušal potegniti med Srbi in Hrvati po nalogu dunajske vlade. Za našo kulturno zgodovino je Fran Miklošič velikega pomena, njegovi učenci pa še mnogo večjega za politično.

23. novembra pred sto leti se je rodil Davorin Jenko. Njemu bo posvečen del prihodnje številke »Naše volje«.

26. novembra 1800 se je rodil Anton Martin Slomšek, škof mariborski, naš pisatelj. Slomšek je deloval v času narodnega preporoda, nevenljivo so njegove zasluge za politično osamosvojitve Slovencev.

Bližje kot Slomšek nam je pokojni Janez Evangelist Krek, ki se je rodil 27. novembra 1865. Krek je prav za prav začetnik našega kmetijskega združarstva, sijajen gospodarski in politični organizator, ki je vedel, da more biti zdrava gospodarska baza edino izhodišče za vsako politično borbo. Bil je začetnik krščansko socialnega gibanja med Slovenci. Sodelavec mlajše klerikalne generacije, prijatelj dr. Korošca, od katerega se je pa v bistvenih točkah razlikoval.

Konec novembra leta 1915 je pričel prehod srbske vojske preko albanskih gor. Prehod preko Albanije je izsilila bolgarska armada, ki je prerezala srbski vojski odhod proti Solunu.

Visoka šola za telesno vzgojo

G. minister Komnenović je dal poročevalcu »Beograjske politike« naslednjo izjavo: »Izdelati smo že zakon za Visoko šolo za telesno vzgojo, ki bi morala pričeti z delovanjem že 1. novembra. Iz formalnih, prav za prav finančnih razlogov pa glavna kontrola ni odobrila pričetek dela te šole, toda le za kratek čas. Upam, da bo pričetek pouka najkasneje do novega leta. Dosegli smo popolno soglasje z univerzo glede zemljišča, kjer bo stala šola.«

Od zibelke do groba ste dolžni služiti samo Jugoslaviji, jugoslovenski ideji; njene so vaše mišice in vaša srca, njene morajo biti vse vaše radosti in ideali, vaše težnje in vsi vaši napor!

(Aleksander Uedinitelj)

TEHNIČNI OBZORNIK

Priprave za berlinsko Olimpijado

Severozapad Berlina. Periferija. Iz centra pride sem v nekaj minutah s podzemno ali mestno železnico. Ko izstopite iz podzemne železnice na postaji Reichsportfeld, poprej Stadion, in prekorate 150 ha valovitega terena do postaje Pichelsberg, kjer pričenjajo prvi in če hočete tudi zadnji bori Grünewalda, potem ste si ogledali prostor, kjer se je po prevratu skoncentriralo športno življenje Berlina in Rajha: Stadion, Deutsches Sportforum z visoko gimnastično šolo in Rennbahn. V bližini je Avus, toda ta ne spada sem. Vse institucije so dobile, oz. dobivajo enotno ime Reichsportfeld. Sem so danes uprte oči vsega sveta, tukaj bo bojno polje olimpijade, ki je pred nami.

Kako izgleda vse to? Oko ne more pregledati lega razburkanega morja delavcev in strojev, uho ne more sprejemati vseh teh glasov, grmenja in šumov, ki prihajajo izpod rok stotin gibčnih delavcev, oblikujočih najraznovrstnejši material. Največjo pažnjo posvečajo drevju. Drevesa so zavita kot otroci v plenice. Zelene krone zadovoljno in navdušeno pozdravljajo to, kar nastaja okoli njih in očitno uživajo, ko vdihujejo živ vonj asfalta, ki teče in se strjuje pod njimi. Ponekod nastajajo že ceste, paviljoni, tribune, trgi, ogromen amfiteater se poraja iz globine. Ograje je že povsod gotovo in tako jasno, da sploh ni potrebno poslušati se do skrajnosti točnega načrta, ki je doživel že tretjo izdajo in je sočasno načrt Berlina ter vodič po njegovih znamenitostih.

Najdlje se boste pač zadržali na krajih, kjer še na vse kriplje delajo in odstranjujejo ovire prejšnjega stanja. Lačni bagri se stalno zarijavajo v zemljo, pa jo takoj izmečejo, kakor da bi jim ne ugajala. Pogled vam drsi zdaj pod zemljo, zdaj na visoke stebre, ki rasejo kot gobe po dežju. Seveda se ozirate odtod zaman po Berlinu, ki je preveč prostran, da bi ga mogli pregledati. Kilometri ozkotirne železnice se vijejo

pod vami, lokomotive žvižgajo in drhtijo pred vagoni s peskom, cement se zbira na ogromnih kupih, razvažajo ga z avtomobili, mešajo ga s čudovitimi stroji in ga mečejo, sipajo in lijejo na elastičen opaž, voda škropi iz cevi in tako gre delo dan na dan v pričakovanju, da bo čim uspešneje završeno. V duhu si predstavljam kopja z zastavami in mislim na to, če in kje bi mogla naša državna zastava zmagati v tej trdi in težki borbi.

Tri iznajdbe na polju telefonije

Velika švedska tvrdka Ericson je nedavno vedla zanimivo novost, t. j. **podmorski telefon**, ki bo omogočil zvezo med potopljeno podmornico in površjem. Aparat je montiran na podmornici in če se ta ponesreči, morejo člani posadke dobiti zvezo s površino tako, da aparat, na katerem je montirana boja, spustijo, da prilplava na površino. Na ta način lahko parniki, ki bojo, katera je opremljena tudi z močno lučjo, zapazijo, dobijo takoj zvezo s posadko podmornice. Zdi se, da bo novi izum v kratkem uporabljen na vseh podmornicah.

Druga iznajdba, ki tudi izvira iz Švedske, je takozvan **laringofon**. To je mikrofonski aparat, ki ga montira govornik pod ovratnik na grlu. Prednost laringofona je v tem, da zaznava samo zvoke, ki izhajajo iz govornikovega grla. Laringofon vporablja povsod, kjer je velik trušč, ki bi motil neoviran prenos govora. (Kot čujemo, se neka politična stranka iz naše države pogaja z lastniki patenta, da bi jim prodali laringofon, ker se sicer ne čuje, vsled groznega trušča, ki vlada v dvorani, govornikovega glasu. So tudi pedagogi, ki bi jim laringofon bil prav dobrodošla naprava. Mislimo pa, da bi bila boljša iznajdba kakšen antifon, ki bi ga pritrdil na kljun onim, ki preveč žvečkajo.)

Ker so zdaj v modi žepni koledarji (uprava »Naše volje« bo prihodnje leto izdala dijaški žepni koledarček), žepne knjige, žepne apoteke, menda bomo dobili kmalu tudi žepne avtomobile in aeroplane. Najnovejši pa je žepni telefon. Ta novost izhaja iz Budimpešte. Tam so namreč na vseh bolj prometnih točkah montirali posebne aparate, ki imajo zvezo z avtomatsko centralo. Osebe, ki hočejo govoriti sežejo v žep, izvlečejo žepni telefon, ga spojijo s tem aparatom in zveza je gotova.

Iz našega jadranskega letalstva

V zadnjih letih je naše jadransko letalstvo izredno napredovalo. Nekaj prav dobrih aparatov, ki jih je zgradila jadranska sekcija ljubljanskega Aerokluba, je omogočilo, da so se mnogi, ki so se navduševali za ta prekrasen šport, izučili v jadranskem letenju. Največ so pa pripomogli izvrstni tereni na Blokah, ki omogočajo trajno vadenje v jadraniu. Kakor lanske, tako so tudi letošnje počitnice mladi jadranci odšli na Bloke, kjer so se vadili v letanju in pripravljali za izpite. S kakšnim uspehom, naj pokaže tale razpredelnica:

	1934	1935
A izpit:	31	A izpit: 24
B izpit:	7	B izpit: 19
C izpit:	1	C izpit: 5
Startov:	1438	Startov: 1677

Letenja: 18 ur 17 minut. Letenja: 5 ur 30 minut

Razviden je torej velik napredek, ki ga je storilo naše jadransko letalstvo v tekočem letu. Toda naši fantje ne mirujejo.

V Ljubljani se vršijo še zadnje priprave, ki so potrebne za pričetek dela treh novih aparatov. Prvi bo, že vsem dobro znani »Zögling«. To je šolska tipa, na kateri naj vsakdo preizkusi prvič svojo srečo in sposobnost. Drugi aparat je tkzv. »Grunau Baby II«. Visoko zmogljivo jadransko letalo, ki bo poneslo v zrak že izkušenejše. Tretje letalo, ki izgleda, da ga bodo gradili, je tkzv. »H 17«. Tudi to je visokozmožen aparat. Delala ga bosta pa dva člana ljubljanske sekcije na lastno pest.

Sedaj imajo tri aparate »Hana«, »Janko« in »Ljubica«. Na zadnjem je s tremi urami in 28 minutami dosegel jugoslovanski rekord v vztrajnostnem letanju ing. Kasper, podjetni učitelj naših brezmotorcev. Upamo, oziroma prepričani smo, da bo ta rekord gladko padel v prihodnji sezoni.

Tudi izvenljubljski letalci migajo. Tako smo imeli priliko videti v ljubljanski remizi razstavljeno letalo tipe »Grüne Post«, ki so jo zgradili brezmotorci skupine Stična. Letalo je izvrstne konstrukcije, posebno trup je zelo dober, dočim krila znatno zaostajajo. Toda krila so bila zgrajena v Kočevju. Kako se bo aparat obnesel v zraku, je še veliko vprašanje. Gotovo pa je, da ne bo slab, saj je prvi konstruktor letala vs

Borba za kruh

Prinašamo odlomek iz spominov očeta našega prijatelja, ki se je pred 70 leti, mlad dijak mariborske gimnazije, boril za svoj obstanek.

Iz tega sestavka je razvidno, da se varajo tisti, ki mislijo, da so dijaki nekdanji živeli v izobilju in niso trpeli nikakega pomanjkanja.

Bil sem dijak četrtega razreda, stanoval zdaj tu, zdaj tam, pa sem vendarle nekako živel s skromno podporo, ki mi jo je moja mati, mala trgovka, pošiljala v Maribor. Nekega večera smo bili vsi v veselem pomenku, saj je bilo ob predpustnem času, kar potrka nekdo na vrata. Vstopi uniformiran človek in vpraša po meni. Mislim sem prvi hip, da je policist ali orožnik, a bil je pismonoša z ekspresnim pismom, črno zapečatenim. Po pisavi sem mislil, da je pismo od brata, ki je takrat služil kot vojak. A bilo je pismo od župana moje domače vasi, in naznanjalo mi je, da — mi je umrla mati.

Drugo jutro, po sprejemu te prežalostne vesti se takoj podam k ravnatelju Langu, prosit ga za dopust za potovanje domov in k pogrebu. Mož, ki se je pri tej priliki spomnil, da sem dve leti poprej že izgubil očeta, se je skoro zjokal od sočutja, mi zatrjeval, da mi hoče za naprej deloma nadomestovati očeta. Naročil mi je, da se naj po vrnitvi iz doma takoj zglašim pri njem, da mi bo nakazal izdatno pomoč iz podpornega zaloga.

Nato sem nastopil žalostno pot do doma, prvokrat brez upa biti veselo sprejet in pozdravljen od drage mamice. Ne bom opisoval, kakšni občutki so me navdajali, ko sem hodil za njenim pogrebom. Nikoli mi niso šli ti žalostni trenotki iz spomina.

Vrnivši se v Maribor, sem se precej oglasil pri ravnatelju v smislu njegovega naročila, da naj pridem po podporo. A silno sem bil razočaran ob sprejemu. Mož, ki mi je par dni poprej tako teatralično izkazoval svoje sočutje in mi tako slovesno obljubljal svojo pomoč, je zdaj, ko sem vstopil v njegovo pisarno, z glasom kakega vojaškega brkača zarohnel: »Hab' keine Zeit, kommen sie morgen!« Užaljen sem se odstranil. Ko pridem drugi dan v isti zadevi, mi da veliko steklenico, rekoč: »Prinesite mi vode z vodnjaka na trgu!« Sredi Glavnega trga je bil namreč vodnjak. Ker me je bilo sram opravljati tak služabniški posel vpričo celega trga, me je to ravnateljevo postopanje resnično ujezilo. Kakor da mi je kaj podaril iz svojega žepa. Ko sem mu vodo prinesel ter mu povedal, da sem sedaj po materini smrti popolnoma brez hrane, rekel mi je, da bom k doseadanju prispevku za enkratno kosilo v tednu prejemal od njega prispevek še za dvakratno kosilo v tednu.

Borba za kruh

Na spodnjem koncu ozke ulice, ki je šla tik gimnazije strmo navzdol na Kosarnski trg, je bila hiša neke žene vdove. Tam sem se oglasil — ne vem več vsled čegavega priporočila — da pridem trikrat na teden na kosilo. Jedel sem skupno z gospo in njenim kakih trideset let stari sinom, surovim človekom. Kosilo je bilo res izdatno in dobro, a družba, posebno tega človeka kaj zoprna. Žena je bila Slovenka, sin seveda grd nemčur. Enkrat sem par dni zaostal s plačilom. Takoj me je stara vprašala, ali ji »spet« nisem prinesel denarja; sin pa je začel dolgo pridigo, češ, kako nesolidni ljudje so dijaki, da denar zapravljajo z lumpanjem, mesto da bi plačali kar je treba. In vendar sem zaostal le zato, ker od neke inštrukcije nisem prejel plače pravočasno.

Trikrat na teden sem imel torej dobro kosilo; to pa je bilo vse. Zajutrnka nisem imel nikoli, bil sem torej že vse dopoldne lačen kakor volk. Malo kruha, ki sem si ga utegnil kupiti predpoldne v gimnaziji, je bilo za moj glad kakor kapljica namestu vrča vode. Štirikrat na teden sem bil brez kosila, brez zajutrnka in večerje in trikrat samo brez zajutrnka in večerje. Koliko groznega stradanja! In vendar me je vse obdnevno radi cvetočih lic in debelosti. Včasih sem si pomagal tako, da sem zvečer kupil hleb rženega ali koruznega kruha, ki sem ga navadno vsek hkrati pojedel. Kupoval pa sem tudi hlebček rženega kruha po 5 krajcarjev (ki se je v dijaški terminologiji imenoval »pentameter«) ter zraven malo surovega masla ali slanine.

Hleb kruha in vrč olja

Neki sošolec je enkrat od kmeta rojaka, ki je blago na sejem pripeljal, sprejel velik hleb kruha iz ajdove moke ter bokal bučnega olja, kar so mu po onem kmetu poslali roditelji. Ker mu je kmet izročil te stvari na trgu, blizu mojega stanovanja, jih je zanesel k meni hraniti, ali jih silno dolgo ni odnesel. S svojim strašnim gladom nisem mogel gledati teh stvari, ne da bi si kosček kruha odrezal ter ga zabelil s polivanjem olja. In ker sem vedno mislil: »Za grizljaj več ali manj in za žlico olja več ali manj, bo že vseeno,« se je to odrezovanje kosčka kruha in polivanje z oljem nadaljevalo in vedno bolj me je trla slaba vest, ako bo prišel sošolec po svojo last. A ni prišel kmalu in ko je končno slučajno prišel, mu je bilo celo všeč, da mu ni bilo treba teh reči skozi mesto nesti.

Tako sem se preživljal iz dneva v dan in pričakoval, da mi bodo napočili boljši časi. In res so prišli, kot odlični dijak sem dobil nekaj inštrukcij in s tem je bilo mojega večmesečnega stradanja žal le začasno konec.

ani letalec ing. Kuhelj. To je prav za prav prvo visokozmožno letalo, napravljeno po domačih osnutkih.

Mariborski brezmotorci med tem časom niso držali roke križem. Podjetni, kakor vsi Mariborčani, so kar tri aparate naenkrat zgradili. Kr ili so jih na imena »Pohorec«, »Berač« in »Celjan«. Eden teh treh je imel smolo: takoj pri krsti se je razbil. Mariborčani so pa vztrajni in so pripravljajo na nove podvige. Zaenkrat pa pridijo Ljubljancani, ki se borijo, kakor vse naše letalstvo, z dvema sovražnikoma: s slabim vremenom in pomanjkanjem denarja. Hudo pri vsem skupaj je le to, da je drugi sovražnik dosti močnejši.

ŠAH

POROČILA IZ SAHOVSKEGA SVETA

Saarov, majhno kopaljšče na Nemškem, je bilo pred kratkim prizorišče šahovskega turnirja nemških nacionalnih mojstrov, katerega se je udeležil tudi Bogoljubov.

Kakor smo poročali v prejšnji številki, je Bogoljubov igral jako slabo na matchu med Nemčijo in Švedsko. Sedaj se je pa, da popravi slab vtis, plasil kar za dve točki pred Heinickejem in Rellstabom. Dosegel je vsega skupaj 8½ točke, Rellstab in Heinicke 6½, Hennih ter Sämisch 6. Slede: Vogt, Weickert in Reinhardt s 4 točkami ter Michel s 3½ točkami.

Match Euwe—Aljehin

Borba za šahovsko prvenstvo je vzbudila po vsem svetu mnogo zanimanja, posebno še, ker se je popolnoma spremenil način igranja, ki je v dvomatnih običajen, kjer je namreč velika večina igranih partij remis. O kakih kompromisih ni tedaj ne duha ne sluha; oba igrata izredno ostro. To se je pokazalo že takoj v prvi partiji, katero je dr. Aljehin dobil. Igral je kot beli slovansko obrambo ter na napad. Toda tudi Euwe ni hotel zaostajati ter je igral v središčnici Aljehinovo potezo. Ta pa je lastno potezo ovrgel in zmagal. — V drugi partiji se je dr. Euwe odločil za Botvinnikovo potezo. Črni, ki je igral Grünfeldovo varijanto, je bil že v 9. potezi popolnoma izgubljen ter se je kmalu vdal. — Tretja partija je bila francoska. Dr. Aljehin je že v otvoritvi prišel nekoliko v prednost. Euwe bi prav lahko igral na remis, toda hotel je partijo na vsak način odločiti. V tej partiji se posebno jasno izraža brezkompromisni način dvoboja. — Zanimiva je četrta. Otvoril je Euwe enako kot v drugi partiji, ki jo je dobil. Aljehin se je zopet znašel, kmalu v ne ravno najboljši poziciji. V štirinajsti potezi pa je žrtvoval pešca in prešel v močan napad. Ko je nato žrtvoval še figuro, je Euwe zašel v časovno stisko in izgubil tretjo partijo. Peta in šesta partija sta vendarle bili remis. V sedmi partiji, ki je bila zopet francoska, je presenetil Aljehin nasprotnika z novo potezo. Euwe se je krasno branil, ker pa je napravil v končnici napako, je izgubil.

Kakor izgleda, bo konec matcha nenavadno hitro, kajti kritična mera je 15 in pol točk. Tisti, ki bo prvi dosegel to število, bo svetovni prvak. Aljehin je bil s svojim naskokom že prav blizu cilja. Da je za ta dvojni res izredno zanimanje, se vidi že iz tega, ker sta prišla na Holandsko poleg raznih drugih mojstrov tudi dr. Lasker in Capablanca. Slednji je pozval zmagovalca na match. Oba (Aljehin in Euwe) sta povabilo sprejela in tako se nam obeta v najbližji bodočnosti nova borba, ki bo, kakor vse kaže, še pred velikim mednarodnim turnirjem, ki se pripravlja v Nottinghamu prihodnje leto v avgustu.

Osmo partijo je dobil Euwe, deveto Aljehin, deseto pa zopet Euwe. Tako se mu je posrečilo, da je zmanjšal Aljehinov naskok za eno točko. Enajsta partija je končala remis, tako da ima po 11. partiji dr. Euwe 4½, dr. Aljehin pa 6½. Po trinajsti partiji je rezultat 5:4 za Aljehina in 4 remis.

Teorija

Kdor hoče primerno dobro igrati šah, mora vsaj nekoliko poznati tudi teorijo.

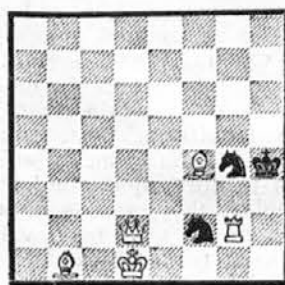
Za ta študij je posebno začetnikom potrebna šahovnica z označbo posameznih polj in linij. To si bo vsakdo najlažje priskrbel na ta način, da si iz kakega časopisa, ki ima šahovsko rubriko, izreže šahovnico (navadno je na njej narisani problem) in si po njej označi polja. Paziti

pa mora, da ima v skrajnem levem kotu črno, oziroma v desnem belo polje.

Ko smo si tako zaznamovali šahovnico, se začnemo vaditi v določevanju polj tako dolgo, da znamo že na prvi pogled označiti vsako mesto na njej.

Naloge: kje je a 2, a 3, b 8, b 5, a 7, g 6, d 5 itd. Nato postavimo na šahovnico figure in si natančno oglejmo, na katerih poljih stojijo. Beli trdnjavi sta na a 1 in h 1, črni pa na a 8 in h 8. Beli kralj je na e 1, črna dama na d 8 itd.

Prihodnjič pa začnemo z najenostavnejšimi otvoritvami in končnicami. Do takrat se pa pridno vadite v določevanju mest in linij na bojnem šahovskem polju.

Beli potegne in dobi v dveh potezih.

RADIO

V tem koticu imamo namen poučiti naše čitatelje o najprimitivnejših radijskih aparatih, od detektorja do enocevne aparata. Da bo stvar še bolj zanimiva, bomo priobčevali članke, po katerih si bo mogel vsak čitalec zgraditi aparat sam. Res je, da se danes dobijo aparati že za ceno 1000 Din, toda to je vsota, ki jo današnji srednješolec ne more dobiti kar tako. Po naših člankih grajeni aparati pa bodo ceneni in si bo vsak, ki ga radiofonija zanima, lahko zgradil aparat s prav malenkostnimi stroški. Na ta način upamo pri nas zopet zbuditi zanimanje za radio in dvigniti število radioamaterjev, ki je prav v zadnjem času obupno padlo. Komur pa članki ne bodo povsem jasni ali pa bi želel še kakšno pojasnilo, mu bo naš dopisnik na razpolago. V ta namen je treba vprašanje natančno obrazložiti in poslati na naslov: »Naša volja«, radijski oddelek, Šelenburgova ulica 3/I, Ljubljana. Ker nam zaradi strogo odmerjenega prostora ne bo mogoče objavljati daljših odgovorov, prosimo, da priložite pismu ali dopisnici (nalepite narahlo) znamko za Din 150, da Vam odgovorimo v pismu. Prav tako opozarjamo konstrukterje, ki bodo gradili po naših navodilih, da dobijo vse radijske dele po znižani ceni, ako se obrnejo na naš radijski oddelek.

Da nam bo mogoče graditi aparate, moramo spoznati sheme posameznih radijskih delov, kajti načrti so vedno risani shematično. Pričeli bomo z detektorjem. Detektor je najcenejši aparat, kajti ne rabi nobenih baterij ali toka z omrežja. Za detektor nam je nujno potrebna antena in zveza z zemljo. Antena je prosto viseča bakrena žica, strogo izolirana od vsakega predmeta, ki ima stik z zemljo. Ker pa žica ne more viseti prosto v zraku, jo izoliramo s porcelanastimi izolatorji in pritrdimo tako, da moremo z enega konca ali iz sredine izpeljati odvod k aparatu. Pri tem moramo tudi paziti, da je antenska žica najmanj 1 m oddaljena od vsakega predmeta.

Lahko pa uporabimo tudi lučno anteno.

Druga prav tako potrebna, a bolj preprosta stvar je zveza z zemljo. V zemljo zabijemo 1 m dolgo cev ali zakopljemo 1 m globoko bakreno ploščo velikosti 30 × 40 cm. Na ploščo ali cev pričnimo žico, ki jo izpeljemo k aparatu. Še enostavneje: žico-zemljo, pritrdimo na vodovodno ali plinsko napeljavo, strešno žlebovje itd. Nadalje potrebujemo kristal, ki je glavni del detektorja. Seveda pa potrebujemo, da moremo poslušati, tudi slušalke. Tako dragi čitatelj, ako si vse to nabaviš, boš mogel že po nekaj dneh, ko izide prihodnja številka našega lista, v katerem Ti razložim vse vezave posameznih delov, poslušati spored nekaterih postaj.

SPORT

V liginih tekmah je sedaj Primorje na zadnjem mestu in kot se zdi, bo izpadlo iz letošnjega tekmovanja za drž. prvenstvo.

V podsavčni ligi vodi v mariborski-čakovski skupini železničar, v ljubljansko-celjski pa Hermes.

Češkoslovaško moštvo ne bo sodelovalo na olimpijadi, kajti najboljši nogometaši so profesionalci, ki ne smejo igrati, amaterjev pa ne pustijo, ker so preslabi.

Trije dunajski klubi bodo šli preko zime na turneje v Maroko, Alžir in Tunis.

Na Japonskem so že pred 700 leti igrali nogomet. Znana sportna revija »L'Auto« je objavila članek, da so igrali nogomet na Japonskem že pred 700 l. pr. Kr., seveda ne tako kot danes. Žoga in igrišče sta bila nekoliko manjša. Kakor danes, tako je bil tudi takrat nogomet zelo popularen. Večji del tekem so igrali pred samim cesarjem. Dokazuje za to imamo na starih slikah japonskih slikarjev, ki so risali razne prizore iz teh tekem.

Na Angleškem je Francoz Borotra že sedmič osvojil prvenstvo tenisa v zaprtem prostoru.

Samo Nemeč Cramm more tepsti Perva, sedanje-ga svetovnega prvaka v tenisu, je izjavil nedavno znan ameriški profesionalc Tilden. Navdušen je nad igro nemškega prvaka in je rekel, da je Cramm siguren pretendent za svetovnega prvaka.

Katera leta so najboljša za sport? Skupina nemških zdravnikov je dognala, da so najboljša leta za lahko atletiko od 23—25 leta, in sicer je 23. leto najboljše za teke na kratke proge, 24. leto za srednje, a 25. leto za dolge. Najboljše je igrati nogomet v 23. letu, tenis v 26., plavanje v 21., veslanje v 26. letu.

Postal boš Martin Krpan

Ko sem videl, da »Naša volja« še nima rubrike za telesno vzgojo, sem mislil, da bi majhen moj spominček mogel postati začetek te, gotovo zelo važne kolone vsakega mladinskega lista.

Danes se vseprek govori o telovadbi in sportu. Velike organizacije so tu, ki skrbijo za telesno vzgojo in ne bilo bi prav, če bi šla naša mladina mimo njih. Kaj je vendar na svetu boljše, kot biti zdrav in kaj je sploh drugega življenja, če ne telesno zdravje in veselo duševno razpoloženje.

Jaz sem bil rojen na kmetih. Tam je mnogo zdravega zraka, mnogo zdrave hrane in prostosti, vendar tudi na kmetih sem videl močne dečke poleg slabotnih. Pa sem ugibal, odkod tolika razlika v zdravju in moči? Sam sem bil slaboten, pa sem bil plah zato in čutil sem, da sem nekako manj vreden. To je težak občutek. A kaj bi razmišljal! Če sva se šla metati moj prijatelj in jaz, vedno me je on podrl. Ko sva bila že več let narazen in se po svidenju spet pomeriva, jaz v upanju, da sem se že popravil, on v računanju, da me je doslej vedno ugnal, sem spet propadel! Gledal sem lepa, široka ramena pred seboj in v njih moč, sam pa sem imel povešeno desno rame od bremena knjig, ki sem jih nosil uro daleč v šolo. O, sem si mislil, torej, že dvoje je nad menoj: močan nisem in grd sem!

Pa so takrat pri nas ustanovili Sokola. Sel sem tje, v zadnjo vrsto so me dali, lepo, obzirno ravnali z mojo nemočjo in po pol leta »med zadnjimi« sem bil kmalu pomaknjen za eno vrsto naprej. To je blažljivo uplivalo na moj občutek slabotnosti in manjvrednosti, notranje me je ojačalo in sam od sebe je prihajal v me pogum. Pa sem ostal pri Sokolu več let in uvidel veliko vrednost sokolske telovadbe. Ko sem nato zopet telovadil pri onem vaditelju, ki se je mučil z menoj začetnikom, mi je tole rekel: »Zelo ti je koristila tvoja vztrajna telovadba. Kot cigara si bil preje, brez ram, brez mišic, zdaj pa vidim pred sabo izdelano, moško telo. Le ostani zvest in hvaležen sokolski telovadbi!«

Da, res je to tako. A oni moj mladostni zmagovalc v vseh bitkah z menoj je, prezirajoč vsako potrebo telovadbe, upoštevanja potrebe počitka in reda, že skoro povsem propadel. Kolikor m. to ni škodovalo, ga ugonabla še jetika, ki tako strašno gospodari med mladino. Hvaležnost do sokolske telovadbe pa izpolnjujem tako, da objavljam tu dejanski uspeh njen, njen v pohvalo in Vam v izpodbudo. Posvečajte vedno dovolj pažnje sebi, potreba po telesni kulturi bodi mlademu človeku njegova prava skrb!